

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

22 серпня 2025 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА
(СИНТАКСИС СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ І ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ)**

підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

спеціалізації 035.01 «Українська мова та література»
спеціальності 035 «Філологія»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

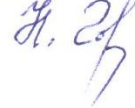
ВИКЛАДАЧ: Христіанінова Раїса Олександрівна, доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від 22 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри української мови

 Р. О. Христіанінова

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

 Н. В. Горбач

2025 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: khrystianinova@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14206>

Телефон: (061) 289-12-88 (кафедра)

Інші засоби зв'язку: *Viber, Telegram*

Кафедра: української мови

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» з базовими поняттями та завданнями синтаксису словосполучення і простого речення.

Здобувачі мають бути ознайомлені з традиційним розумінням і сучасними поглядами на проблеми словосполучення, простого речення та його компонентів, володіти лінгвістичною термінологією. Ураховуючи новітні тенденції в розвитку теоретичної та навчальної граматики, особливу увагу приділено функційній семантиці розглянутих одиниць у руслі сучасних засад синтаксичної науки.

Дисципліна розрахована на один семестр.

Пререквізити: знання про просте речення, отримані в закладах загальної середньої освіти, дисципліни «Вступ до мовознавства», «Орфографічно-пунктуаційний практикум», «Історична граматика української мови», «Сучасна українська мова (морфологія)».

Постреквізити: знання з дисципліни стануть у нагоді під час вивчення розділу «Сучасна українська мова (синтаксис простого ускладненого речення, синтаксис складного речення)», «Стилістика і культура мовлення», а також потрібні для успішного виконання практичного завдання атестаційного екзамену.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	6-й	-
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120	
Лекційні заняття	16 год.	-
Практичні заняття	32 год.	-
Самостійна робота	72 год.	-
Консультації	Графік консультацій розміщено за покликанням: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/philology/grafik_navchal_nogo_protsestu_ta_rozklad_zanyat	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=14206	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК-3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК-5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК-6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-7 Уміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми. ЗК-10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-11 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. СК-1 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ. СК-2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. СК-3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації). Метод проблемного викладення матеріалу (проблемна лекція, навчальна дискусія). Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом). Дослідницький (робота з фактичним матеріалом). Інтерактивні методи (мозковий штурм). Практичні методи (вправи на виокремлення із речень словосполучень, знаходження головних і другорядних членів речення, встановлення синтаксичного зв'язку і семантико-синтаксичних відношень між компонентами речення, синтаксичний розбір простих речень, трансформацію простих непоширених речень у прості поширені речення, конструювання словосполучень і простих речень різних типів, знаходження в текстах простих речень визначених типів тощо).	Підсумкові контрольні заходи: екзамен. Поточні контрольні заходи: робота на практичних заняттях, виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання.

української мови.

СК-8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-6 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

СК-7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів, інтерпретації тексту українською мовою.

СК-8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-13 Здатність демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетентності в процесі професійної і міжособистісної комунікації.

СК-17 Здатність створювати оригінальний українськомовний текст й інтегрувати його в культурну й освітню сфери.

ПРН 1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями українською мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз,

критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 10 Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14 Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 23 Вирішувати

професійні завдання різних рівнів складності з використанням міжпредметних зв'язків.		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Предмет і завдання синтаксису. Основні синтаксичні одиниці. Словосполучення

Тема 1. Синтаксис як наука і як синтаксична будова мови. Предмет і завдання синтаксису. Основні синтаксичні одиниці: речення, словосполучення, мінімальна синтаксична одиниця. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення. Синтаксичний зв'язок як формально-граматичний стосунок між компонентами речення та словосполучення. Типи синтаксичних зв'язків, їхні ознаки. Форми синтаксичних зв'язків. Семантико-синтаксичні відношення як змістові стосунки між компонентами речень і словосполучень. Первинні і вторинні семантико-синтаксичні відношення, їхні типи.

Тема 2. Словосполучення. Різні підходи до витлумачення словосполучення в історії українського синтаксису. Типологія словосполучень у традиційному синтаксисі. Нове розуміння словосполучення.

Змістовий модуль 2

Речення як основна синтаксична одиниця. Просте двоскладне речення. Предикативний центр простого двоскладного речення

Тема 3. Речення як основна синтаксична одиниця. Просте речення, його формально-граматичні, семантико-синтаксичні й комунікативні ознаки. Типи простих речень за формальною структурою, комунікативним призначенням. Просте двоскладне речення. Структура предикативного центру простого двоскладного речення. Підмет, прості і складені підмети, засоби їх вираження. Суб'єкт як семантичний відповідник підмета.

Тема 4. Присудок як формально-граматичний компонент простого двоскладного речення. Типи присудків. Прості дієслівні присудки, засоби їх вираження. Ускладнені форми простих дієслівних присудків. Дієслівно-вигуківі та інфінітивні прості присудки. Складені дієслівні, складені іменні та складені прислівникові присудки, засоби вираження основного й допоміжного компонентів цих присудків. Ускладнені форми складених присудків. Складні присудки. Предикат як семантичний відповідник присудка.

Змістовий модуль 3

Другорядні компоненти простих речень

Тема 5. Другорядні члени як компоненти формально-граматичної структури речення. Прості і складені форми другорядних членів речення. Традиційне і нове вчення про другорядні члени речення. Синтаксеми як компоненти семантичної структури речення.

Тема 6. Типологія другорядних членів речення у традиційній граматиці. Прямі і непрямі додатки та засоби їх вираження. Синтаксичний зв'язок додатків з опорним словом. Означення узгоджені і неузгоджені, засоби їх вираження. Обставини, семантичні різновиди обставин. Дуплективи.

Змістовий модуль 4

Односкладні речення. Неповні речення

Тема 7. Односкладні речення. Типи односкладних речень в традиційному синтаксисі. Іменні, дієслівні і прислівникові односкладні речення, їхні семантичні різновиди. Поняття про односкладні речення в новітньому синтаксисі.

Тема 8. Неповні речення та еквіваленти речень (слова-речення). Причини появи неповних

речень. Типи неповних речень. Слова-речення, особливості їх структури. Типи слів-речень.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Тема 1. Синтаксис як наука і як синтаксична будова мови. Основні синтаксичні одиниці та синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення між ними.	2		1 раз на тиждень
Практичне заняття 1-2	Тема. Синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення у словосполученні і реченні. Перелік питань: 1. Синтаксичний зв'язок як формально-граматичний стосунок між компонентами речення та словосполучення. 2. Типи синтаксичних зв'язків, їхні ознаки. Форми синтаксичних зв'язків. 3. Семантико-синтаксичні відношення як змістові стосунки між компонентами речень і словосполучень. Первинні і вторинні семантико-синтаксичні відношення, їхні типи. Завдання: 1. Виконання практичних завдань на визначення предикативного і подвійного зв'язку між головними компонентами простого речення та семантико-синтаксичних відношень між ними. 2. Виконання практичних завдань на визначення різновидів і форм підрядного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень між компонентами, поєднаними підрядним зв'язком. 2. Виконання практичних завдань на визначення сурядного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень між компонентами, поєднаними сурядним зв'язком.	4		1 раз на тиждень
Самостійна робота 1	Тема: Синтаксис як наука і як синтаксична будова мови. Питання для розгляду: 1. Предмет і завдання синтаксису. 2. Основні синтаксичні одиниці: речення, словосполучення, мінімальна синтаксична одиниця.	8		

	Завдання для виконання: Написати невелике есе (на вибір): 1) щодо історії вивчення речення і словосполучення в українському мовознавстві; 2) щодо розуміння мінімальної синтаксичної одиниці в новому синтаксисі української мови.			
Лекція 2	Тема 2. Словосполучення.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 3-4	Тема. Словосполучення. Перелік питань: 1. Різні підходи до витлумачення словосполучення в історії українського синтаксису. 2. Типологія словосполучень у традиційному синтаксисі. 3. Нове розуміння словосполучення у функційно-категорійному синтаксисі. Завдання: 1. Виконання практичних завдань на виокремлення підрядних і сурядних словосполучень із речень. 2. Виконання практичних завдань на синтаксичний аналіз словосполучень.	4		<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота 2	Тема. Словосполучення у функційно-категорійному синтаксисі. Питання для розгляду: 1. Новий підхід до виокремлення словосполучень у функційно-категорійному синтаксисі. 2. Типи словосполучень, виокремлюваних у функційно-категорійному синтаксисі. Завдання для виконання: Підготувати невелике повідомлення на практичне заняття про словосполучення у функційно-категорійному синтаксисі.	10		
Лекція 3	Тема 3. Просте речення, його формально-граматичні, семантико-синтаксичні й комунікативні ознаки. Просте двоскладне речення.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 5-6	Тема. Структура предикативного центру простого двоскладного речення. Підмет. Перелік питань: 1. Структура предикативного центру простого двоскладного речення. 2. Підмет, прості і складені підмети, засоби	4		<i>1 раз на тиждень</i>

	їх вираження. 3. Суб'єкт як семантичний відповідник підмета. Завдання: 1. Виконання практичних завдань на виокремлення підметів та визначення їх формально-граматичних типів. 2. Виконання практичних завдань на встановлення співвідношення між формально-граматичними типами підметів і їх семантичними відповідниками.			
Самостійна робота 3	Тема. Просте речення, його ознаки і типи. Питання для розгляду: 1. Речення як основна синтаксична одиниця. 2. Просте речення, його формально-граматичні, семантико-синтаксичні й комунікативні ознаки. 3. Типи простих речень за формальною структурою, комунікативним призначенням. Завдання для виконання: Підготувати на практичне заняття коротке повідомлення про формально-граматичні, семантико-синтаксичні й комунікативні ознаки простих речень.	8		
Лекція 4	Тема 4. Присудок як компонент речення. Типи присудків.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 7-8	Тема. Присудок як формально-граматичний компонент простого двоскладного речення. Типи присудків. Перелік питань: 1. Прості дієслівні присудки, засоби їх вираження. Дієслівно-вигуківі та інфінітивні прості присудки. 2. Складені дієслівні присудки, засоби вираження основного й допоміжного компонента в них. 3. Складені іменні та складені прислівникові присудки, засоби вираження основного й допоміжного компонента в них. 4. Складні присудки. 5. Предикат як семантичний відповідник присудка. Завдання: Виконання практичних завдань на визначення різних типів присудків у простому реченні.	4		<i>1 раз на тиждень</i>

Самостійна робота 4	Тема. Ускладнені форми присудків. Питання для розгляду: 1. Ускладнені форми присудків. 2. Різновиди ускладнювачів у різних типах присудків. Завдання для виконання: 1. Підготувати на практичне заняття коротке повідомлення про засоби ускладнення різних типів присудків. 2. Підготувати на практичне заняття коротке повідомлення про функції ускладнювачів присудків (для аналізу можна обирати один тип присудка).	10		
Лекція 5	Тема 5. Другорядні члени як компоненти формально-граматичної структури речення.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 9-10	Тема. Другорядні члени речення в традиційному і функційно-категорійному синтаксисі. Перелік питань: 1. Другорядні члени як компоненти формально-граматичної структури речення. 2. Прості і складені форми другорядних членів речення. 3. Традиційне і нове вчення про другорядні члени речення. 4. Синтаксеми як компоненти семантичної структури речення. Завдання: Виконання практичних завдань на визначення прислівних і детермінантних другорядних членів у простому реченні та встановлення їх зв'язку з опорними компонентами.	4		<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота 5	Тема. Учення про другорядні члени речення в мовознавчій науці Питання для розгляду: Історія становлення вчення про другорядні члени речення. Завдання для виконання: Підготувати на практичне заняття коротке повідомлення про історію виокремлення другорядних членів речення в українському мовознавстві.	10		
Лекція 6	Тема 6. Типологія другорядних членів речення у традиційній граматиці.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 11-12	Тема. Типи другорядних членів речення та засоби їх вираження. Перелік питань: 1. Прямі і непрямі додатки та засоби їх	4		<i>1 раз на тиждень</i>

	вираження. Синтаксичний зв'язок додатків з опорним словом. 2. Означення узгоджені і неузгоджені, засоби їх вираження. 3. Обставини, семантичні різновиди обставин. 4. Поняття про дуплективи. Завдання: Виконання практичних завдань на визначення різних типів другорядних членів у простому реченні та засобів їх вираження; перетворення непоширених речень у поширені через уведення другорядних членів; творення простих речень із різними типами другорядних членів.			
Самостійна робота 6	Тема. Обставини, їхні типи та засоби вираження. Питання для розгляду: 1. Обставини, їхні типи. 2. Засоби вираження обставин. Завдання для виконання: Дібрати з художньої книги приклади обставин різних типів.	8		
Лекція 7	Тема 7. Односкладні речення. Типи односкладних речень в традиційному і новітньому синтаксисі.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 13-14	Тема. Односкладні речення. Перелік питань: 1. Типи односкладних речень в традиційному синтаксисі. 2. Дієслівні односкладні речення, їхні різновиди. 2. Іменні односкладні речення, їхні різновиди. 3. Прислівникові односкладні речення. Завдання: Виконання практичних завдань на визначення різних типів односкладних речень, творення односкладних речень, виписування із художніх текстів односкладних речень	4		<i>1 раз на тиждень</i>

Самостійна робота 7	Тема. Односкладні речення у функційно-категорійному синтаксисі. Питання для розгляду: 1. Односкладні дієслівні речення. 2. Односкладні прислівникові речення. 3. Односкладні іменні речення. Завдання для виконання: Підготувати на практичне заняття коротке повідомлення про розбіжності в традиційній і новій теорії односкладних речень.	10		
Лекція 8	Тема 8. Неповні речення та еквіваленти речень (слова-речення) в українській мові.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 15-16	Тема. Неповні речення та слова-речення. Перелік питань: 1. Причини появи неповних речень. 2. Типи неповних речень. 3. Слова-речення, особливості їх структури. Типи слів-речень. Завдання: Виконання практичних завдань на виявлення в текстах неповних речень та слів-речень, визначення їх типів.	4		<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота 8	Тема. Слова-речення. Питання для розгляду: 1. Контекстуальні неповні речення. 2. Ситуативні неповні речення. 3. Еліптичні неповні речення, різні погляди щодо їх трактування. Завдання для виконання: Підготувати на практичне заняття коротке повідомлення про неповні речення та їх розуміння в науковій літературі	8		
Загалом		120		

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид контрольн ого заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1-2	Обговорен ня	1. Пояснити відмінності між	2 бали – пояснення правильне, ґрунтовне,	2

	основних теоретичних положень. Виконання практичних завдань	синтаксичними зв'язками і семантико-синтаксичними відношеннями. 2. Виконання практичних завдань на визначення: 1) предикативного і подвійного зв'язку між головними компонентами простого речення та семантико-синтаксичних відношень між ними; 2) різновидів і форм підрядного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень між компонентами, поєднаними підрядним зв'язком; 3) сурядного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень між компонентами, поєднаними сурядним зв'язком.	думки викладено логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладами. 1 бал – теоретичне положення висвітлене поверхово, не всі наведені приклади доречні. 3 бали – завдання виконано правильно, ґрунтовно пояснено; 2 бали – завдання виконано загалом правильно, пояснено; допущено окремі незначні неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущено помилки, пояснення невпевнені, зі значними неточностями; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	3
Завдання 1	Виконання індивідуального письмового завдання	1. Написати невелике есе (на вибір): 1) щодо історії вивчення речення і словосполучення в українському мовознавстві;	5 балів – матеріал ґрунтовно проаналізовано, думки викладено логічно, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 4 бали – матеріал проаналізовано добре, думки викладено логічно,	5

		2) щодо розуміння мінімальної синтаксичної одиниці в новому синтаксисі української мови.	проте допущено окремі неточності, теоретичні положення вдало проілюстровано прикладами. 3 бали – матеріал проаналізовано загалом добре, думки викладені зрозуміло, теоретичні положення не завжди підкріплені прикладами або приклади дібрано невдало. 2 бали – повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування, непослідовно викладене. 1 бал – повідомлення не продумане, непослідовно викладене, містить багато неточностей.	
Практичне заняття 3-4	Обговорення теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	Повідомлення про теоретичні відомості щодо словосполучення в традиційному і функційно-категорійному синтаксисі. Виконання практичних завдань: 1) на виокремлення в реченнях підрядних і сурядних словосполучень; 2) на синтаксичний аналіз словосполучень; 3) конструювання словосполучень визначеного типу.	2 бали – повідомлення ґрунтовне, думки викладено логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладами. 1 бал – повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування, непослідовно викладене. 3 бали – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 2 бали – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо невпевнено; допущено окремі неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущено значну кількість помилок, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	2 3
Практичне заняття 5-6	Обговорення	Повідомлення про теоретичні	2 бали – повідомлення ґрунтовне, думки викладено	2

	теоретично го матеріалу. Виконання практичних завдань	відомості щодо простого речення: формально- граматичні, семантико- синтаксичні й комунікативні ознаки простих речень. Виконання практичних завдань: 1) на виокремлення підметів та визначення їх формально- граматичних типів; 2) на встановлення співвідношення між формально- граматичними типами підметів і їх семантичними відповідниками.	логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладом. 1 бал –повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування,непослідовн о викладене. 3 – завдання виконане правильно, ґрунтовно пояснене; 2 бали – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилко	3
Практичне заняття 7-8	Виконання практичних завдань	Виконання практичних завдань на: 1) визначення різних типів присудків у простому реченні; 2) конструювання речень із певними типами присудків; 3) трансформацію речень із простими присудками в речення із складеними присудками; 4) знаходження в текстах речень із	5 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 4 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 3 – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо невпевнено; допущено окремі незначні неточності; 2 – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 1 – у виконанні завдання допущено значну кількість помилко, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 – завдання виконане з	5

		певними типами присудків.	великою кількістю грубих помилок.	
Завдання 2	Виконання індивідуального письмового завдання	Дібрати з художньої книги: 1) 10 речень зі складеними підметами різної семантики; 2) 10 речень зі складеними присудками різних типів	За кожне правильно виписане речення – 0,25 бала.	5
Практичне заняття 9-10	Виконання практичних завдань	Виконання практичних завдань на визначення прислівних і детермінантних другорядних членів у простому реченні та встановлення їх зв'язку з опорними компонентами.	5 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 4 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 3 – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо невпевнено; допущено окремі незначні неточності; 2 – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 1 – у виконанні завдання допущено значну кількість помилок, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	5
Практичне заняття 11-12	Виконання практичних завдань	Виконання практичних завдань на визначення різних типів традиційно виокремлюваних другорядних членів у простому реченні та засобів їх вираження; перетворення	5 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; 4 – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 3 – завдання виконані правильно, проте пояснені дещо невпевнено; допущено окремі незначні неточності; 2 – у виконанні завдання	5

		непоширених речень у поширені через уведення другорядних членів; творення простих речень із різними типами другорядних членів.	допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 1 – у виконанні завдання допущено значну кількість помилок, пояснення нечіткі, плутані, з порушенням логіки; 0 – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок.	
Завдання 3	Виконання індивідуального письмового завдання	Дібрати з обраної художньої книги: 1) 5 речень з узгодженими означеннями; 2) 3 речення з неузгодженими означеннями; 3) 2 речення з прикладками; 3) 5 речень із прямими й непрямыми додатками; 4) 5 речень із різними обставинами.	За кожне правильно виписане речення – 0,25 бала.	5
Практичне заняття 13-14	Обговорення теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	Обговорення теоретичних питань щодо традиційного й нового розуміння односкладних речень. Виконання практичних завдань на визначення різних типів односкладних речення, творення односкладних речень, виписування із художніх текстів	2 бали – повідомлення ґрунтовне, думки викладено логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладами. 1 бал –повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування,непослідовн о викладене. 3 – завдання виконане правильно, ґрунтовно пояснене; 2 бали – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 1 бал – у виконанні завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями;	2 3

		односкладних речень	0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок	
Практичне заняття 15-16	Обговорення теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань	Обговорення теоретичних питань щодо типів неповних речень.	2 бали – повідомлення ґрунтовне, думки викладено логічно, теоретичні положення проілюстровано прикладами. 1 бал –повідомлення не зовсім продумане, без глибокого обґрунтування,непослідовно викладене.	2
		Виконання практичних завдань на виявлення в текстах неповних речень та слів-речень, визначення їх типів.	3 – завдання виконане правильно, ґрунтовно пояснене; 2 бали – завдання виконані правильно, ґрунтовно пояснені; допущено окремі незначні неточності; 1 бал – у виконані завдання допущені помилки, пояснення невпевнені, з неточностями; 0 балів – завдання виконане з великою кількістю грубих помилок	3
Завдання 4	Виконання індивідуального письмового завдання	Дібрати з обраної художньої книги: 1) 10 односкладних речень різних типів; 2) 10 неповних речень різних типів	За кожне правильно виписане речення – 0,25 бала.	5
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне завдання	Усна відповідь на теоретичне питання. Питання для підготовки викладені в СЕЗН Moodle	10-9 балів – студент глибоко висвітлює теоретичне питання, логічно вибудовує відповідь; чітко виокремлює основні положення; теоретичний матеріал підкріплює	10

			самостійно дібраними прикладами; 8-7 балів – студент достатньо повно висвітлює теоретичне питання, логічно його викладає; виокремлює основні положення; правильно наводить приклади; проте відповідь містить деякі неточності та окремі незначні помилки; 6-5 балів – студент неповно висвітлює теоретичне питання, порушує логіку його викладення; не виокремлює основних положень, не завжди наводить приклади; відповідь містить чимало незначних неточностей та окремі значні помилки; 4-3 бали – студент частково висвітлює теоретичне питання, відповідь вибудовує з порушенням логіки; не виокремлює основних положень, наводить мало прикладів; відповідь містить багато неточностей та значних помилок; 2-1 бал – студент дуже поверхово й плутано висвітлює теоретичне питання; не виокремлює основних положень; не наводить прикладів; відповідь містить багато значних помилок.	
	Тестові завдання	Виконати 20 тестових завдань (Розміщено в СЕЗН Moodle)	За кожне правильно виконане завдання - 1 бал	20

	Практичне завдання	Виконати синтаксичний аналіз простого речення	10-9 балів – усі члени речення визначено й схарактеризовано правильно, можлива одна незначна неточність; 8-7 балів – усі члени речення визначено правильно, допущено кілька незначних неточностей у їх характеристиці; 6-5 балів – допущено 1-2 помилки у визначенні членів речення та кілька незначних неточностей у їх характеристиці; 4-3 бали – допущено 2-3 помилки у визначенні членів речення та кілька незначних неточностей у їх характеристиці; 2-1 бал – допущено більше 3 помилок у визначенні членів речення та неточності в їх характеристиці.	10
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Арібжанова І. М. Сучасна українська мова: Базові поняття синтаксису : навч. посіб. Київ : Київський ун-т, 2016. 159 с.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник. Київ: Либідь, 1993. 368 с.

3. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Синтаксис. Донецьк: Дон ДУ, 2001. 662 с.
4. Кобченко Н. Система подвійних синтаксичних зв'язків у граматичному ладі сучасної української мови. Київ: ВД «Освіта України», 2018. 514 с.
5. Кутня Г. Синтаксис сучасної української мови. Частина І. Словосполучення і просте речення : навчально-методичний посібник. Львів, 2013. 178 с.
6. Межов О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
7. Мариненко І. О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
8. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчальний посібник. Луцьк : Надтир'я, 2021. 268 с.
9. Синтаксис української мови : хрестоматія. У 2 ч. Ч. 1. / Упоряд. : А. Мойсієнко, В. Чумак, С. Шевель. Київ : ВПЦ "Київський університет". 2019. 559 с.
10. Сучасна українська літературна мова : Синтаксис [підручник]. За ред. А. К. Мойсієнка. Київ: Знання, 2013. 238 с.
11. Терлак З. М. Пунктуаційний словник-довідник. Львів : Апріорі, 2019. 396 с.
12. Христіанінова Р. Типологія присудків у сучасній українській мові. *Типологія та функції мовних одиниць* : наук. журн. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2016. № 1 (5). С. 182–201.
13. Христіанінова Р. О. Дуплексив у формально-граматичній та семантико-синтаксичній структурі речення. *Мовознавчий вісник*: зб. наук. праць. Вип. 24–25. Черкаси, 2018. С. 23–32.
14. Христіанінова Р. О. Підрядні іменникові словосполучення у функційній граматичній. *Мовознавчий вісник : Зб. наукових праць*. Черкаси, 2024. Вип. 37 С. 34–43.
15. Христіанінова Р. О., Колпакчі О. М. Семантико-синтаксична структура речень із подвійними присудками з першим компонентом-дієсловом процесуально-локативного стану. *Мова. Література. Фольклор*. 2022. № 1. С. 79–86.
16. Христіанінова Р. О., Колпакчі О. М. Семантико-синтаксична структура речень із подвійними присудками з дієсловами руху і зміни місцеположення. *Мова. Література. Фольклор*. 2025. № 1. С. 47–53.
17. Христіанінова Р. О., Малишева Д. І., Малишева І. І. Реалізація елементарних простих двоскладних речень розширеної структури в поетичному дискурсі. *Мова. Література. Фольклор*. 2023. № 2. С. 25 – 32.
18. Христіанінова Р. О., Молоцький В. О. Реалізація модальної семантики в реченнях із простими ускладненими присудками. *Мова. Література. Фольклор*. 2024. № 1. С. 47–54.
19. Цуркан М. В. Слова-речення як константа експресивності розмовного мовлення (на матеріалі творів Марії Матіос). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2012. Вип. 26. С. 345–351.
20. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підруч. : [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., доповн. Київ : Академія, 2010. 406 с.
21. Bak P. Gramatyka języka polskiego. Warszawa : Wiedza Powszechna, 2010. 508 s.
22. Brown K., Miller J. Syntax : A Linguistic Introduction to Sentence Structure. London and New York, 1996. 382 p.

Інформаційні ресурси:

1. Загнітко А. Український синтаксис : теоретико-прикладний аспект. Донецьк, 2009, 137 с. URL : http://www.ukrajinistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf
2. Загнітко А., Миронова Г. Синтаксис української мови : Теоретико-прикладний аспект. Brno : Masarykova univerzita, 2013. 223 s. URL : <https://digilib.phil.muni.cz/data/handle/11222.digilib/128790/monography.pdf>

3. Попова І. С. Принципи формування системи основних синтаксичних одиниць української мови. URL : <https://ukrsense.dp.ua/index.php/USENSE/article/view/156/169>
4. Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с. URL : https://kulbabska.com/images/catalog/pdf/monographs/at_the_crossroads_of_traditions_and_innovations_2019.pdf
5. Синтаксис української мови. Хрестоматія. У 2 ч. Ч. 1. / Упоряд. : А. Мойсієнко, В. Чумак, С. Шевель. Київ : ВПЦ "Київський університет". 2019. 559 с. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Syntaksys_ukrainskoi_movy_khrestomatiia_Chastyna_2.pdf
6. Татяниченко Н. Ф. Атрибут як смисловий компонент у межах простого речення. URL : <https://studia-linguistica.knu.ua/wp-content/uploads/2018/11/2010-4-76-80-%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%9D.%D0%A4..pdf>
7. Христіанінова Р. О., Молоцький В. О. Реалізація модальної семантики в реченнях із простими ускладненими присудками. *Мова. Література. Фольклор*. 2024. № 1. С. 47–54. URL : <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/philology/article/view/4243/4045>
8. Христіанінова Р. О., Колпакчі О. М. Семантико-синтаксична структура речень із подвійними присудками з дієсловами руху і зміни місцеположення. *Мова. Література. Фольклор*. 2025. № 1. С. 47–53. URL : <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/philology/article/view/4681/4463>

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування лекційних занять є важливим у вивченні цього курсу. Теми пропущених лекційних занять мають бути опрацьовані самостійно та подані для перевірки у вигляді невеликого конспекта протягом 2-х тижнів після пропуску.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати на консультації протягом двох тижнів після пропуску.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання смартфонів, планшетів та інших девайсів під час лекційних та практичних занять дозволено виключно з навчальною метою з дозволу викладача (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів підсумкового контролю (виконання письмового теоретичного завдання, тестів) використання девайсів заборонено.

Політика академічної доброчесності. Виконання усіх практичних завдань має бути самостійним. Якщо кілька осіб подадуть на перевірку ідентично виконані завдання, такі завдання нікому зараховані не будуть, незалежно від того, хто виконував і хто списував. Відповіді на теоретичні питання можуть бути підкріплені цитатами відомих учених із обов'язковим покликанням на ті праці, цитату з яких студент використав. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають відповідального ставлення до вибору джерел. Покликання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимими. Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Підтверджені сертифікатом виступи на конференціях, круглих столах з тематики, дотичної до проблематики цього курсу, будуть оцінені в 10 балів, які буде додано до суми балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYN6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.